

**ВИСНОВОК**  
**Міністерства юстиції України**  
**за результатами правової експертизи**  
**проекту Закону України**  
**«Про добросовісне лобіювання та адвокацію в Україні»**

**Загальна підсумкова оцінка: відповідний із зауваженнями щодо недотримання вимог нормопроєктувальної техніки.**

**Розробник**

Національне агентство з питань запобігання корупції.

**Правові підстави прийняття (схвалення) проекту акта**

Частина перша статті 93 Конституції України.

**Антикорупційна експертиза**

Проект акта не містить корупціогенних факторів.

**Оцінка відповідності проекту акта Конституції та законам України, іншим актам законодавства**

Відповідний (чек-лист 1).

**Оцінка відповідності проекту акта принципу недискримінації (антидискримінаційна експертиза)**

Відповідний (чек-лист 2).

**Оцінка відповідності проекту акта вимогам нормопроєктувальної техніки**

Невідповідний (чек-лист 3).

**Оцінка відповідності проекту акта принципу забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків**

Відповідний (чек-лист 4).

**Оцінка відповідності проекту міжнародного договору України, який пропонується схвалити (підписати) згідно з проектом акта законодавства, Конституції та законам України**

Проект акта не є проектом акта законодавства, яким пропонується схвалення (підписання) проекту міжнародного договору України (чек-лист 5).

**Правову експертизу проведено**

Управління конституційного та адміністративного законодавства Департаменту публічного права.

**Міністр юстиції**

**Денис МАЛЮСЬКА**

Вікторія Попова 271 16 33, (067) 739 54 35  
Ярослав Козаченко 271 15 52, (068) 972 62 17



**Оцінка відповідності проєкту Закону України  
«Про добросовісне лобіювання та адвокацію в Україні»  
Конституції та законам України, іншим актам законодавства**

**Підсумкова оцінка: відповідний.**

**Критерії оцінки:**

1	<i>Проект акта відповідає Конституції України</i>	так
2	<i>Проект акта відповідає чинним міжнародним договорам України, стандартам Ради Європи у сфері демократії, верховенства права та прав людини, положенням Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод з урахуванням практики Європейського суду з прав людини</i>	так
3	<i>Проект акта відповідає законам України / узгоджується із законами України</i>	так
4	<i>Проект акта відповідає актам Президента України / узгоджується із актами Президента України</i>	так
5	<i>Проект акта узгоджується з актами такої ж юридичної сили</i>	так
6.1	<p>Проектом Закону передбачається визначити правові засади добросовісного здійснення та організації лобіювання та адвокації в Україні.</p> <p>Згідно з проєктом Закону лобіювання – це вплив суб’єкта лобіювання на об’єкт лобіювання, що здійснюється на підставі лобістського контракту або без його укладення, з використанням методів, визначених цим Законом, з метою отримання прибутку; адвокація – процес впливу на об’єкт адвокації, направлений на відстоювання суспільного інтересу, який здійснюється без мети отримання прибутку. Також проєктом Закону визначаються суб’єкти лобіювання та суб’єкти адвокації, їхні права, діяльність, яка не є лобіюванням та адвокацією, методи лобіювання, адвокації (пункти 1, 9, 14, 15 статті 1, частина третя статті 3, стаття 6, частина перша статті 12, частина перша статті 19 проєкту Закону).</p> <p>У зв’язку з цим зауважуємо, що частиною першою статті 38 Конституції України встановлено право громадян брати участь в управлінні державними справами, у всеукраїнському та місцевих референдумах, вільно обирати і бути обраними до органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Статтями 34, 36, 39, 40 Конституції України встановлюються конституційні гарантії прав на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань, вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію, на свободу об’єднання та мирні зібрання, направляти індивідуальні чи колективні письмові звернення або особисто звертатися до органів державної влади, органів місцевого самоврядування та посадових і службових осіб цих органів, що зобов’язані розглянути звернення і дати обґрунтовану відповідь у встановлений законом строк.</p> <p>Водночас права, якими передбачено наділити суб’єктів лобіювання та адвокації, та методи лобіювання (адвокації) є аналогічними правам фізичних, юридичних осіб, які звертаються до органів державної влади із пропозиціями щодо прийняття або внесення змін до нормативно-правових актів, закріплених законами України «Про звернення громадян», «Про громадські об’єднання», «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності», «Про інформацію», «Про доступ до публічної інформації», «Про правотворчу діяльність» (вводиться в дію через один рік з дня припинення або скасування воєнного стану)</p>	

	<p><i>в Україні, введеного Указом Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» від 24 лютого 2022 року № 64/2022, затвердженим Законом України «Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» від 24 лютого 2022 року № 2102-IX, за винятком окремих положень».</i></p> <p>Також зазначаємо, що Верховна Рада України прийняла в першому читанні проєкт Закону України «Про публічні консультації» (реєстр. № 4254 від 23 жовтня 2020 року), метою якого є упорядкування залучення заінтересованих сторін до участі у прийнятті рішень шляхом проведення публічних консультацій на всіх етапах постановки проблеми, розроблення, формування та реалізації державної політики, вирішення питань місцевого значення у відповідних сферах суспільного життя.</p> <p>Звертаємо увагу, що положеннями проєкту Закону не встановлено чітких критеріїв, за якими можна визначити суб'єкта звернення (звернувся суб'єкт лобювання, суб'єкт адвокації чи суб'єкт, який здійснює свої права відповідно до зазначених законів) і в який спосіб мають діяти відповідні суб'єкти, що не відповідає принципу юридичної визначеності; запропоновані проєктом Закону правові засади лобювання та адвокації не дають можливості з'ясувати чіткий зміст та обсяг лобювання та адвокації, їх форм та методів, що спричинятиме виникнення проблем під час практичної реалізації відповідних норм</p>	
6.2	<p>Проєктом Закону визначені об'єкти лобювання та/або адвокації, одним з яких є суб'єкт правотворчої діяльності (пункт 10 частини першої статті 1 проєкту Закону). Проте застосування терміна «суб'єкт правотворчої діяльності» у значенні, передбаченому Законом України «Про правотворчу діяльність», призводить до того, що об'єктами лобювання та/або адвокації визначаються Український народ на всеукраїнському референдумі, територіальна громада на місцевому референдумі. Це, на нашу думку, виходить за межі предмета регулювання закону про лобювання та адвокацію</p>	
6.3	<p>Проєктом Закону передбачається запровадити поняття «коаліція» як «неформальне договірне об'єднання фізичних, юридичних осіб, громадських організацій, в тому числі громадські організації, що не мають статусу юридичної особи, створене для координації проведення адвокації» (пункт 6 частини першої статті 1 проєкту Закону). Однак роль та правові наслідки створення такого об'єднання у процесі лобювання, адвокації у проєкті Закону не визначені (за винятком встановлення обмежень щодо джерела фінансування члена коаліції – стаття 17 проєкту Закону). До того ж сумнівним вбачається врегулювання нормами закону діяльності «неформального договірного об'єднання»</p>	
6.4	<p>Виникає питання щодо внесення проєкту Закону України «Про добросовісне лобювання та адвокацію в Україні» на розгляд Верховної Ради України (у разі схвалення Урядом), оскільки на сьогодні у Верховній Раді України зареєстровано проєкт Закону України «Про державну реєстрацію суб'єктів лобювання та здійснення лобювання в Україні» (реєстр. № 3059 від 29 березня 2021 року (доопрацьований)), яким передбачається врегулювати правовідносини, що виникають у сфері державної реєстрації юридичних і фізичних осіб, які здійснюють лобістську діяльність.</p> <p>При цьому звертаємо увагу, що відповідно до Регламенту Верховної Ради України, затвердженого Законом України від 10 лютого 2010 року № 1861-VI, альтернативний законопроект може бути внесений не пізніше як у 14-денний строк після дня надання народним депутатам першого законопроекту з відповідного питання. У прийнятті на реєстрацію законопроекту має бути відмовлено у разі, якщо законопроект є альтернативним і вноситься з</p>	

	порушенням строків, визначених цим Регламентом (частина друга статті 92, частина друга статті 100 Регламенту Верховної Ради України)	
6.5	<p>Згідно з пояснювальною запискою до проекту Закону він розроблений з метою, зокрема, нормативно-правового регулювання взаємодії посадових осіб органів державної влади, органів місцевого самоврядування із заінтересованими сторонами та суб'єктами лобіювання.</p> <p>Положення проекту Закону регламентують серед іншого адміністративні справи (припинення статусу суб'єкта лобіювання, виключення відомостей з реєстрів щодо суб'єктів лобіювання / адвокації).</p> <p>У зв'язку з цим зазначаємо, що 17 лютого 2022 року Верховна Рада України, стверджуючи європейський та євроатлантичний рух України, прийняла Закон України «Про адміністративну процедуру» (набирає чинності 15 грудня 2023 року), який регулює відносини органів виконавчої влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб, інших суб'єктів, які відповідно до закону уповноважені здійснювати функції публічної адміністрації, з фізичними та юридичними особами щодо розгляду і вирішення адміністративних справ у дусі визначеної Конституцією України демократичної та правової держави та з метою забезпечення права і закону, а також зобов'язання держави забезпечувати і захищати права, свободи чи законні інтереси людини і громадянина.</p> <p>Таким чином, проект Закону потребує доопрацювання з метою відображення в ньому відповідних положень стосовно його узгодження з положеннями Закону України «Про адміністративну процедуру»</p>	
6.6	<p>Проект Закону підготовлено з порушенням вимог Регламенту Кабінету Міністрів України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 18 липня 2007 року № 950, а саме абзацу першого пункту 5 § 33, § 44, відповідно до яких проект акта Кабінету Міністрів України підлягає обов'язковому погодженню усіма заінтересованими органами, а також Мінфіном, Мінекономіки та Мінцифри (за винятками, встановленими цим пунктом).</p> <p>Проект акта Кабінету Міністрів України (за винятками, встановленими цим пунктом) розробник подає Мін'юсту для проведення правової експертизи разом з пояснювальною запискою, матеріалами погодження (листами із зауваженнями і пропозиціями), а також порівняльною таблицею (якщо проектом акта передбачено внесення змін до інших актів Кабінету Міністрів України).</p> <p>Проект акта Кабінету Міністрів України, який розробник подає Мін'юсту для проведення правової експертизи, обов'язково погоджується керівником юридичної служби відповідного органу</p>	
6.7	<p>Згідно з частинами першими статей 4 та 23 Закону України «Про захист персональних даних» суб'єктом відносин, пов'язаних із персональними даними, є, зокрема, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, одним із повноважень якого є звернення з пропозиціями до Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України, інших державних органів, органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб щодо прийняття або внесення змін до нормативно-правових актів з питань захисту персональних даних. Відповідно до пункту 5 § 33, пункту 1 § 44 та абзацу першого пункту 1 § 70 Регламенту Кабінету Міністрів України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 18 липня 2007 року № 950, проект акта підлягає обов'язковому погодженню Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини, МКІП</p>	

**Оцінка відповідності проєкту Закону України  
«Про добросовісне лобіювання та адвокацію в Україні»  
принципу недискримінації (антидискримінаційна експертиза)**

**Підсумкова оцінка: відповідний.**

**Критерії оцінки:**

1	<b><i>При підготовці проєкту акта:</i></b>	
1.1	забезпечено відсутність положень, які створюють ситуацію, за якої особа та/або група осіб за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, віку, інвалідності, етнічного та соціального походження, громадянства, сімейного та майнового стану, місця проживання, мовними ознаками, іншими ознаками, які були, є та можуть бути дійсними або припущеними, зазнає обмеження у визнанні, реалізації або користуванні правами і свободами в будь-якій формі, встановленій Законом України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні», крім випадків, коли таке обмеження має правомірну, об'єктивно обґрунтовану мету, способи досягнення якої є належними та необхідними	так
1.2	забезпечено відсутність положень щодо дискримінації з боку державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб, юридичних осіб публічного та приватного права, а також фізичних осіб у формі: прямої дискримінації; непрямої дискримінації; підбурювання до дискримінації; пособництва у дискримінації; утиску	так
1.3	дотримано принципу недискримінації у сфері громадсько-політичної діяльності; державної служби та служби в органах місцевого самоврядування; правосуддя; трудових відносин, у тому числі застосування роботодавцем принципу розумного пристосування; охорони здоров'я; освіти; соціального захисту; житлових відносин; доступу до товарів і послуг; інших сферах суспільних відносин, а саме – забезпечено: рівність прав і свобод осіб та/або груп осіб; рівність перед законом осіб та/або груп осіб; повагу до гідності кожної людини; рівні можливості осіб та/або груп осіб	так
2	<b><i>Запропоновані проєктом акта позитивні дії мають правомірну, об'єктивно обґрунтовану мету, спрямовану на усунення юридичної чи</i></b>	так

	<i>фактичної нерівності у можливостях для особи та/або групи осіб реалізовувати на рівних підставах права і свободи, надані їм Конституцією і законами України</i>	
3	<i>Внаслідок прийняття акта неможливе в короткостроковій або довгостроковій перспективі погіршення/ послаблення: забезпечення рівності прав і свобод осіб та/або груп осіб; забезпечення рівності перед законом осіб та/або груп осіб; поваги до гідності кожної людини; забезпечення рівних можливостей осіб та/або груп осіб</i>	так

Чек-лист 3

**Оцінка відповідності проєкту Закону України  
«Про добросовісне лобіювання та адвокацію в Україні»  
вимогам нормопроектувальної техніки**

**Підсумкова оцінка: невідповідний.**

**Критерії оцінки:**

1	<i>Проект акта відповідає вимогам нормопроектувальної техніки</i>	ні
1.1	чи відповідає назва проєкту акта його змісту	
1.2	чи відповідає проєкт акта вимогам щодо виду нормативно-правового акта	
1.3	чи дотримано вимог щодо вичерпності охоплення кола питань, що належать до предмета правового регулювання проєкту акта	ні
1.4	чи не виходить зміст проєкту акта за межі предмета його правового регулювання	
1.5	чи дотримано вимог щодо зменшення до мінімуму кількості актів з одного питання	
1.6	чи дотримано вимог щодо неприпустимості повтору нормативних положень, визначених раніше прийнятими актами	
1.7	чи дотримано вимог щодо узгодженості положень проєкту акта з актами законодавства	ні
1.8	чи дотримано вимог щодо внесення змін до актів законодавства, визнання їх такими, що втратили чинність, або скасування	
1.9	чи дотримано вимог правил нормопроектувальної техніки щодо посилань на інші акти законодавства	
1.10	чи дотримано вимог щодо написання найменувань органів державної влади, інших державних органів, підприємств, установ та організацій	
1.11	чи дотримано вимог щодо зазначення джерел опублікування актів	

	законодавства	
1.12	чи є проект акта логічно послідовним з точки зору викладу тексту акта	
1.13	чи дотримано вимог щодо взаємозв'язку нормативних положень та структури проекту акта	
1.14	чи дотримано вимог щодо належної ясності викладу, точності, лаконічності та доступності мови проекту акта	
1.15	чи дотримано вимог щодо неприпустимості в проекті акта суперечності смислового плану	
1.16	чи дотримано вимог щодо термінології нормативно-правового акта	ні
1.17	чи дотримано вимог стосовно стилю і викладу тексту проекту акта	
1.18	чи дотримано вимог щодо правил застосування слів іноземного походження	
1.19	чи дотримано вимог щодо відсутності в проекті акта значної кількості винятків із загальних правил	
1.20	чи дотримано інших вимог нормопроектувальної техніки	ні

**Обґрунтування зазначених невідповідностей (неузгодженостей):**

№ з/п	Положення проекту акта	Обґрунтування невідповідності (неузгодженості)	Пропозиція щодо усунення невідповідностей (неузгодженостей)
1. (1.20)	Згідно з частиною другою статті 2 проекту Закону зміни до цього Закону можуть вноситися виключно законами про внесення змін до Закону України «Про добросесне лобіювання та адвокацію в Україні»	<p>Проектом Закону пропонується надати вищу юридичну силу (пріоритет) Закону України «Про добросесне лобіювання та адвокацію в Україні» щодо усіх інших законів, що не передбачено положеннями Конституції України.</p> <p>До того ж Законом України «Про правотворчу діяльність», яким визначено систему, юридичну силу та ієрархію нормативно-правових актів, допускається можливість закріплення відповідних положень лише щодо кодексів – «При прийнятті законів, що розвивають положення кодексу у відповідній сфері, повинні дотримуватися основні принципи правового регулювання суспільних відносин, встановлені кодексом. Якщо суб'єкт права законодавчої ініціативи подає до Верховної Ради України проект закону, що регулює суспільні відносини інакше, ніж кодекс, він зобов'язаний одночасно подати проект закону про внесення змін до кодексу»</p>	Проект Закону потребує відповідного доопрацювання

		(частини друга, третя статті 11 Закону)	
2. (1.20)	Згідно з проектом Закону «дія цього Закону не поширюється на...політичні партії та їх місцеві організації в частині відносин під час здійснення лобіювання» (пункт 3 частини другої статті 3 проекту Закону)	Положення проекту Закону, згідно з яким «дія цього Закону не поширюється на...політичні партії та їх місцеві організації в частині відносин під час здійснення лобіювання» (пункт 3 частини другої статті 3 проекту Закону), має суперечливий, взаємовиключний характер, що не забезпечує дотримання принципу юридичної визначеності	Проект Закону потребує відповідного доопрацювання
3. (1.16)	Частина третя статті 3 проекту Закону в частині слів «особами, які не є громадянами України і законно перебувають на території України»	Відповідно до пункту 7 частини першої статті 1 Закону України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» іноземці та особи без громадянства, які перебувають на території України на законних підставах, –іноземці та особи без громадянства, які в установленому законодавством чи міжнародним договором України порядку в'їхали в Україну та постійно або тимчасово проживають на її території, або тимчасово перебувають в Україні	Частина третя статті 3 проекту Закону в частині слів «особами, які не є громадянами України і законно перебувають на території України» потребує термінологічного доопрацювання
4. (1.7)	Проектом Закону передбачається визначити положення щодо створення Реєстру прозорості (далі – Реєстр)	01 січня 2022 року набрав чинності Закон України «Про публічні електронні реєстри», відповідно до частини першої статті 1 якого дія цього Закону поширюється на відносини, що виникають у сфері публічних електронних реєстрів під час створення, ведення, взаємодії, адміністрування, перетворення, модифікації та припинення публічних електронних реєстрів. Згідно з пунктом 12 частини першої статті 2 вказаного Закону публічний електронний реєстр (реєстр, кадастр, реєстр тощо) – це інформаційно-комунікаційна система, що забезпечує збирання, накопичення, захист, облік, відображення, оброблення реєстрових даних та надання реєстрової інформації. Частиною третьою статті 4 цього Закону встановлено, що виключно законом або іншим актом законодавства, згідно з яким створений реєстр, визначаються	Проект Закону потребує перегляду та відповідного доопрацювання з метою узгодження з нормами Закону України «Про публічні електронні реєстри»



		<p>відомості, зазначені у частині другій статті 26 цього Закону (крім випадків, визначених статтями 40 і 41 цього Закону).</p> <p>Водночас проведений аналіз положень проекту Закону, яким створено Реєстр, не виявив в ньому всіх необхідних відомостей, які мають визначатися щодо зазначеного реєстру відповідно до вимог частини другої статті 26 Закону України «Про публічні електронні реєстри» (зокрема, пунктів 5, 6, 8, 9, 13–15, 17, 20), що не забезпечує завершеності механізму правового регулювання та дотримання вимог вищезазначеного Закону</p>	
5. (1.7)	<p>Частинами першою, другою статті 4 проекту Закону передбачається, що з метою збирання, накопичення, обліку, відображення та надання суспільству інформації про здійснення лобіювання та адвокації Національне агентство з питань запобігання корупції (далі – Національне агентство) забезпечує створення, функціонування та ведення Реєстру прозорості (далі – Реєстр). Держателем та адміністратором Реєстру є Національне агентство, яке встановлює порядок його ведення</p>	<p>Відповідно до статті 170 Цивільного кодексу України держава набуває і здійснює цивільні права та обов'язки через органи державної влади у межах їхньої компетенції, встановленої законом.</p> <p>Від імені та в інтересах держави Україна право власності здійснюють відповідно органи державної влади (частина друга статті 326 цього Кодексу).</p> <p>Частиною четвертою статті 3 Закону України «Про електронні публічні реєстри» встановлено, що реєстри (будь-які їх складові) перебувають у власності держави, відповідної територіальної громади або відповідної саморегулювальної організації в особі держателя відповідного реєстру</p>	<p>Проект Закону потребує відповідного доопрацювання</p>
6. (1.20)	<p>У пункті 5 частини першої статті 6 проекту Закону вживається термін «масові ініціативи»</p>	<p>Зазначений термін потребує доопрацювання з метою дотримання принципу юридичної визначеності та узгодження з термінологією законодавства України</p>	<p>Проект Закону потребує відповідного доопрацювання</p>
7. (1.20)	<p>Частиною другою статті 7 проекту Закону передбачається, що не може бути предметом лобіювання, зокрема, судові рішення</p>	<p>Пунктом 13 частини першої статті 1 проекту Закону передбачено, що предметом лобіювання є нормативно-правовий акт, який визначений в лобістському контракті та щодо планування розроблення, розроблення та/або прийняття (видання), скасування якого суб'єктом</p>	<p>Положення частини другої статті 7 проекту Закону стосовно того, що судові рішення не може бути предметом лобіювання, необхідно виключити</p>

		<p>лобіювання здійснюється вплив на об'єкт лобіювання.</p> <p>Відповідно до частини другої статті 8 Закону України «Про правотворчу діяльність» нормативно-правовий акт – це офіційний документ, прийнятий (виданий) суб'єктом правотворчої діяльності в установленому Конституцією України та (або) законом порядку у письмовій формі (крім випадків, визначених частиною другою статті 47 цього Закону), який містить норму (норми) права і розрахований на неодноразову реалізацію.</p> <p>При цьому згідно з пунктом 2 частини четвертої статті 1 вищевказаного Закону його дія не поширюється на правові акти, що не містять норми права, а саме на судові рішення.</p> <p>Аналіз положень проекту Закону та наведених норм Закону України «Про правотворчу діяльність» в їх сукупному взаємозв'язку свідчить, що судові рішення не містять норм права та не є нормативно-правовим актом, а тому уточнення у проекті Закону в частині того, що не може бути предметом лобіювання судові рішення, є зайвим.</p> <p>Крім того, відповідно до вимог нормопроектувальної техніки нормативні положення закону не повинні містити зайвої деталізації</p>	
8 (1.7)	<p>Згідно з проектом Закону не може бути предметом лобіювання <i>«нормативно-правовий акт, ... що суперечить положенням Конституції України, загальновизнаним принципам і нормам міжнародного права, закріпленим насамперед Загальною декларацією прав людини, Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод, протоколами до неї; скасовує чи обмежує</i></p>	<p>Зауважуємо, що у запропонованій правовій конструкції обмежень щодо лобіювання закладено презумпцію неконституційності, незаконності нормативно-правового акта, що не відповідає Конституції України, Закону України «Про правотворчу діяльність»</p>	<p>Проект Закону потребує відповідного доопрацювання</p>

	<p>конституційні права і свободи людини і громадянина та гарантії їх реалізації; спрямований на ліквідацію незалежності України, порушення державного суверенітету, територіальної цілісності України, створення загрози національній безпеці України, розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі» (пункти 4–6 частини першої статті 7 проекту Закону)</p>		
9. (1.16)	<p>Пунктом 3 частини другої статті 8 проекту Закону передбачено, що не може бути суб'єктом лобіювання фізична особа, що має непогашену чи не зняту в установленому законом порядку судимість за вчинення умисного тяжкого, особливо тяжкого злочину, а також злочину середньої тяжкості, за який призначено покарання у виді позбавлення волі</p>	<p>Відповідно до частин першої та третьої статті 12 Кримінального кодексу України (далі – КК) кримінальні правопорушення поділяються на кримінальні проступки і злочини. Злочини поділяються на нетяжкі, тяжкі та особливо тяжкі</p>	<p>Пункт 3 частини другої статті 8 проекту Закону потребує відповідного доопрацювання</p>
10. (1.16, 1.20)	<p>Пунктом 4 частини другої статті 8 проекту Закону передбачено, що не може бути суб'єктом лобіювання фізична особа, що притягалася на підставі обвинувального вироку суду, який набрав законної сили, до кримінальної відповідальності за вчинення корупційного правопорушення або за вчинення кримінального правопорушення, за який призначено покарання у виді позбавлення права займатися діяльністю,</p>	<p>Відповідно до примітки до статті 45 КК кримінальним законодавством передбачено відповідальність за корупційні кримінальні правопорушення та кримінальні правопорушення, пов'язані з корупцією.</p> <p>Крім того, зазначаємо, що статтею 50 КК визначений вичерпний перелік видів покарань, які можуть застосовуватися до осіб, визнаних винними у вчиненні кримінального правопорушення. При цьому цим переліком не передбачено такого покарання, як позбавлення права займатися діяльністю, пов'язаною з лобіюванням, що унеможливорює його застосування на практиці</p>	<p>Проект Закону потребує відповідного доопрацювання</p>

	пов'язаною лобіюванням	3		
11 (1.16)	Частина п'ята статті 4, пункти 1, 2 частини першої статті 9, пункти 1, 2 частини третьої статті 14, пункт 1 частини першої статті 16 проекту Закону в частині вживання слова «паспорт» (у відповідному відмінку)		Стаття 13 Закону України «Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус» визначає перелік документів, що посвідчують особу. Так, відповідно до пункту 1 частини першої цієї статті документами, що посвідчують особу та підтверджують громадянство України, є, зокрема: паспорт громадянина України; паспорт громадянина України для виїзду за кордон; дипломатичний паспорт України; службовий паспорт України. З огляду на те, що відповідно до наведених положень проекту Закону термін «паспорт» стосується не лише громадян України, а в цілому фізичних осіб, зазначаємо, що цей Закон використовує конструкцію «документ, що посвідчує особу, підтверджує громадянство України чи спеціальний статус», «документ, що посвідчує особу», а Закон України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» – термін «паспортний документ іноземця». Тому вважаємо, що слід конкретизувати термін «паспорт» або використовувати збірне поняття	Частина п'ята статті 4, пункти 1, 2 частини першої статті 9, пункти 1, 2 частини третьої статті 14, пункт 1 частини першої статті 16 проекту Закону в частині слова «паспорт» (у відповідному відмінку) потребують доопрацювання з урахуванням наведеного
12 (1.20)	Проектом Закону на клієнта (фізична або юридична особа, яка із суб'єктом лобіювання уклала лобістський контракт задля досягнення свого приватного або комерційного інтересу та отримує послуги або іншим чином прямо чи опосередковано фінансує діяльність суб'єкта лобіювання) покладається обов'язок дотримуватись Правил етичної поведінки		Водночас за змістом статті 5 проекту Закону Національне агентство з питань запобігання корупції визначає <i>Правила етичної поведінки суб'єктів лобіювання та суб'єктів адвокації</i>	Проект Закону потребує доопрацювання з метою взаємоузгодження його положень

	(пункт 5 частини першої статті 1, пункт 2 частини третьої статті 13 проекту Закону)		
13. (1.7)	До пунктів 1, 2 частини першої статті 9, підпунктів 1, 2 частини третьої статті 14, підпунктів 1, 2 частини першої статті 16 проекту Закону в частині використання слів «інших засобів зв'язку»	До проекту Закону в частині використання зазначених слів варто зазначити, що Закон України «Про електронні комунікації» використовує та містить визначення терміна «технічні засоби електронних комунікацій» (пункт 130 частини першої статті 2)	Проект Закону потребує перегляду та доопрацювання з урахуванням наведеного
14. (1.16)	Пунктом 2 частини першої статті 9 законопроект передбачається, що для набуття статусу суб'єкта лобіювання до Реєстру прозорості вносяться відомості, зокрема, щодо юридичної особи – суб'єкта лобіювання, а саме найменування юридичної особи; організаційно-правова форма; код Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України; місцезнаходження юридичної особи тощо. Також положення щодо коду Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України міститься у пунктах 1, 2 частини третьої статті 14, а також у пункті 2 частини першої статті 16 проекту Закону	Звертаємо увагу, що згідно з частиною другою статті 9 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань» в Єдиному державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань серед відомостей про юридичну особу містяться відомості про ідентифікаційний код юридичної особи в Єдиному державному реєстрі підприємств і організацій України. Так, для ідентифікації юридичної особи варто вживати «ідентифікаційний код юридичної особи в Єдиному державному реєстрі підприємств і організацій України»	Проект Закону потребує відповідного доопрацювання
15. (1.16)	Пунктом 6 частини другої статті 12 проекту Закону встановлюється, що суб'єкт лобіювання зобов'язаний інформувати спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції про випадки пропозиції, обіцянки, вимагання неправомірної вигоди	Звертаємо увагу, що статтею 368 КК передбачено кримінальну відповідальність за прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою, а статтею 369 КК – за пропозицію, обіцянку або надання неправомірної вигоди службовій особі	Пункт 6 частини другої статті 12 проекту Закону потребує відповідного доопрацювання

	об'єктами лобіювання		
16. (1.16)	У пунктах 1, 2 частини третьої статті 14, пункті 2 частини першої статті 16 проекту Закону зазначається, що серед ідентифікуючих даних суб'єкта лобіювання та клієнта – юридичної особи, а також щодо юридичної особи – суб'єкта адвокації повинно зазначатися місце її реєстрації	Відповідно до статті 93 Цивільного кодексу України до юридичної особи застосовується поняття «місцезнаходження юридичної особи» – фактичне місце ведення діяльності чи розташування офісу, з якого проводиться щоденне керування діяльністю юридичної особи (переважно знаходиться керівництво) та здійснюється управління і облік.	Проект Закону потребує відповідного доопрацювання
17. (1.16)	Частина п'ята статті 4, пункти 1, 2 частини першої статті 9, пункти 1, 2 частини третьої статті 14, пункт 1 частини першої статті 16 проекту Закону в частині вживання слів «місце реєстрації та/або фактичного місця проживання фізичних осіб», «зареєстроване місце проживання та/або місце фактичного проживання»	Відносини у сфері надання публічних (електронних публічних) послуг щодо декларування та реєстрації місця проживання (перебування) фізичних осіб в Україні, порядок надання таких послуг та порядок внесення, обробки, обміну відповідними відомостями в електронних реєстрах, базах даних для надання таких послуг регулює Закон України «Про надання публічних (електронних публічних) послуг щодо декларування та реєстрації місця проживання в Україні» (далі – Закон), який набрав чинності 01 грудня 2021 року та запровадив поряд з реєстрацією місця проживання також декларування місця проживання особи. Цей Закон використовує терміни «зареєстроване місце проживання», «задеклароване місце проживання» тощо. Крім того, об'єктом реєстрації / декларування є не особа, а її місце проживання	Частина п'ята статті 4, пункти 1, 2 частини першої статті 9, пункти 1, 2 частини третьої статті 14, пункт 1 частини першої статті 16 проекту Закону потребують редакційного доопрацювання з урахуванням наведеного
18. (1.7)	Підпунктом «б» підпункту 3 пункту 2 розділу «Прикінцеві положення» проекту Закону пропонується частину першу статті 11 Закону України «Про запобігання корупції» доповнити новим	Законом України від 20 вересня 2023 року № 3384-ІХ «Про внесення змін до деяких законів України про визначення порядку подання декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, в умовах воєнного стану» внесено зміни до пункту 15 частини першої статті 11 та	Абзаци шостий, сьомий підпункту «б» підпункту 3 пункту 2 розділу «Прикінцеві положення» проекту Закону потребують доопрацювання в цій частині з метою узгодження норм

	<p>пунктом 15<sup>1</sup>, згідно з яким до повноважень Національного агентства з питань запобігання корупції належить надання роз'яснень, методичної та консультаційної допомоги з питань застосування актів законодавства з питань лобіювання та адвокації</p>	<p>частини дев'ятої статті 12 Закону України «Про запобігання корупції», якими передбачено, що до повноважень Національного агентства з питань запобігання корупції належить надання рекомендаційних роз'яснень, методичної та консультаційної допомоги з питань застосування актів законодавства з питань етичної поведінки, запобігання та врегулювання конфлікту інтересів у діяльності осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та прирівняних до них осіб, застосування інших положень цього Закону та прийнятих на його виконання нормативно-правових актів, захисту викривачів.</p> <p>Рекомендаційні роз'яснення, методичні рекомендації Національного агентства загального характеру розміщуються на офіційному веб-сайті Національного агентства не пізніше наступного робочого дня після їх затвердження</p>	<p>закону між собою</p>
<p>19. (1.3)</p>	<p>Підпунктом «в» підпункту 3 пункту 2 розділу «Прикінцеві положення» проекту Закону пропонується частину першу статті 12 Закону України «Про запобігання корупції» доповнити новим пунктом 5<sup>4</sup>, згідно з яким з метою виконання покладених на Національне агентство з питань запобігання корупції повноважень Агентство має право вносити приписи про порушення вимог законодавства з питань лобіювання, інших вимог та обмежень, передбачених Законом України «Про добросовісне лобіювання та адвокацію в Україні»</p>	<p>На сьогодні відповідно до положень пункту 5<sup>3</sup> частини першої статті 12 Закону України «Про запобігання корупції» з метою виконання покладених на Національне агентство з питань запобігання корупції повноважень Агентство має право вносити приписи про порушення вимог законодавства щодо етичної поведінки, запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, інших вимог та обмежень, передбачених цим Законом, захисту викривачів.</p> <p>При цьому частиною шостою статті 12 цього Закону передбачений порядок внесення такого припису Національним агентством з питань запобігання корупції, а саме суб'єкт, якому вноситься припис, строк виконання припису, випадки, коли припис не вноситься. Натомість проектом Закону Національне агентство з питань запобігання корупції наділяється правом вносити приписи про порушення вимог законодавства з питань лобіювання,</p>	<p>з метою вичерпності охоплення кола питань підпункт «в» підпункту 3 пункту 2 розділу «Прикінцеві положення» проекту Закону в цій частині потребує перегляду</p>

		інших вимог та обмежень, передбачених Законом України «Про добросчесне лобювання та адвокацію в Україні», проте проєкт не визначає порядку його внесення	
20. (1.16)	Проєкт Закону у частині вживання терміна «громадські організації»	Відповідно до Закону України «Про громадські об'єднання», громадське об'єднання – це добровільне об'єднання фізичних осіб та/або юридичних осіб приватного права для здійснення та захисту прав і свобод, задоволення суспільних, зокрема економічних, соціальних, культурних, екологічних, та інших інтересів. Громадське об'єднання за організаційно-правовою формою утворюється як громадська організація або громадська спілка (частини перша, друга статті 1 Закону України «Про громадські об'єднання»)	Проєкт Закону потребує доопрацювання з метою узгодження з термінологією Закону України «Про громадські об'єднання»
21. (1.16)	Проєкт Закону в частині вживання слів «органи державної влади та місцевого самоврядування»	Зазначений термін не узгоджується з термінологією Конституції України, законів України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про місцеві державні адміністрації»	Проєкт Закону потребує доопрацювання в частині узгодження з термінологією законодавства України
22. (1.16)	Стаття 20 та підпункт «б» підпункту 1 пункту 2 розділу «Прикінцеві положення» проєкту Закону у частині вживання слів «офіційному вебсайті», «вебсайту Верховної Ради»	У законодавстві України про інформацію використовується термін «офіційний веб-сайт» для державних органів	Стаття 20 та підпункт «б» підпункту 1 пункту 2 розділу «Прикінцеві положення» проєкту Закону в частині вказаних слів потребують доопрацювання

Чек-лист 4

**Оцінка відповідності проєкту Закону України  
«Про добросчесне лобювання та адвокацію в Україні»  
принципу забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків**

**Підсумкова оцінка: відповідний.**

**Критерії оцінки:**

1	Проєкт акта:	
1.1	відповідає міжнародним договорам України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, та резолюціям міжнародних конференцій, міжнародних організацій, її органів	так



1.2	відповідає національному законодавству України у сфері забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків	так
1.3	внаслідок прийняття нормативно-правового акта неможливе в короткостроковій або довгостроковій перспективі погіршення/послаблення захисту прав жінок/чоловіків	так
1.4	при підготовці проекту акта законодавства зібрані та проаналізовані дані з розбивкою за статтю та віком	–
1.5	при підготовці проекту акта законодавства визначені та враховані потреби жінок і чоловіків, хлопчиків та дівчаток	–
1.6	не містить положень прямої або непрямой дискримінації, підбурювання або утиску на основі статі особи або групи осіб	так
1.7	забезпечує збалансовану участь та рівні можливості для жінок і чоловіків різних груп у виборчому процесі, прийнятті рішень на всіх рівнях, представленості у державних органах та органах місцевого самоврядування, політичній чи громадській діяльності	так
1.8	не містить положень, які можуть призвести до обмеження прав або можливостей жінок або чоловіків у соціально-економічній сфері, доступі до інфраструктури та послуг, зайнятості, праці та одержанні винагороди за неї, у сфері підприємництва та соціального захисту, громадянства, шлюбу, сімейних відносин, материнства і батьківства, охорони здоров'я тощо	так
1.9	позитивні дії мають правомірну об'єктивно обґрунтовану мету, спрямовану на усунення юридичної/фактичної нерівності у можливостях жінок і чоловіків щодо реалізації прав і свобод	так

## Чек-лист 5

**Оцінка відповідності проекту міжнародного договору України, який пропонується схвалити (підписати) згідно з проектом акта законодавства, Конституції та законам України**

**Підсумкова оцінка: проект акта не є проектом акта законодавства, яким пропонується схвалення (підписання) проекту міжнародного договору України.**

**Критерії оцінки:**

1	<i>Проект міжнародного договору України відповідає Конституції України</i>	
2	<i>Проект міжнародного договору України відповідає законам України</i>	
3	<i>Інше</i>	